

Referat - Webinar og felles infomøte

Tema: Økt trygghet og trivsel i uterommene på Grønland – hva gjør vi på kort og lang sikt? Og hva pågår allerede av arbeid?

Møtetidspunkt: 7. oktober 2020

Hvem deltok: Representanter fra Velferdsetaten, Områdeløftet Grønland Tøyen, Uteseksjonen, Økt Byliv, Bymiljøetaten, Frelsesarmeen, Politiet, Entra, Oslo Areal, Galleri Oslo, Norges Varemesse, Eiendomsspar, LÉVA Urban Design.

LÉVA Urban Design og Leo Rygnestad (Bydel Gamle Oslo) stod ansvarlig for organiseringen av møtet, på vegne av grunneierne.

Bakgrunnen for møtet var et initiativ fra det nyetablerte grunneiersamarbeidet på Grønland (mellom Oslo Areal, Entra, Eiendomsspar og Norges Varemesse), til bydelsdirektøren. Grunneierne ønsker i større grad å koble seg på og bidra inn i arbeidet knyttet til områdeløft, da med spesielt fokus på området rundt Nedre Akerselva. For å sikre kunnskapsdeling med aktører som jobber/har jobbet med området lenge, inviterte Bydel Gamle Oslo og grunneiersamarbeidet inn til et felles infomøte. Målet var å dele kunnskap om dagens situasjon og diskutere muligheter for et bedre samarbeid på tvers. Møtet bestod av to deler. I del 1 ble det delt erfaringer og kunnskap, basert på arbeid fra ulike aktører/instanser. I del 2 ble det åpnet opp for spørsmål på tvers og diskusjon i plenum, rundt forskjellige problemstillinger som ble tatt opp.

Bydelsdirektøren åpner møtet med å takke for initiativet og påpeker den store verdien av dette møtet mellom partene som er til stede. Han beskriver området rundt Nedre Akerselva som et område med komplekse og krevende utfordringer, som ikke kan løses av en aktør alene, men kun gjennom et samarbeid. Han opplever at det har vært større politisk oppmerksomhet rundt disse utfordringene den siste tiden og at den langsiktige utviklingen som skal skje de neste 10-15 årene (både offentlig og privat) i området vil skape store endringer. Gjennom samarbeid og kunnskapsdeling mellom parter som jobber i området vil man kunne jobbe på en slik måte at byutviklingen ikke bare ender i fysiske endringer, men også vil kunne løse flere av de komplekse problemstillingene man står ovenfor i området i dag. Bydelsdirektøren påpeker at om vi lykkes i bydel Gamle Oslo – så lykkes Norge. Dette gir en pekepinn på hvor utfordrende det er å arbeide med å løse utfordringene som finnes her.

Del 1. 0830-1030

Uteseksjonen v. Stine Marit S. Hollerud

Uteseksjonen er kommunens oppsøkende aktør i sentrum, som er aktivt ute i bybildet og er i dialog med personer fra de forskjellige rusmiljøene og andre sårbare grupper som oppholder seg i uterommene.

Tellinger av personer koblet til rus og rusmiljøer i bybildet for 2019-2020 viser at det har vært en økning generelt av rusaktivitet og kjøp/salg de siste årene.

Om situasjonen i dag:

- Området rundt Nedre Akerselva har hatt størst økning.
- Tyngdepunktet for slik aktivitet har flyttet seg østover.
- I 2019 møtte de urovekkende mange mindreårige (under 18). Politiets systematiske innsats og tilstedeværelse i 2019/2020 begrenset denne utviklingen.
- På Vaterland ser man at de fleste er unge (under 25), og registrerer en økning av denne gruppen.
- De unge de møter har et sammensatt bilde av utfordringer og problemer, i fleste tilfeller knyttet til utenforskap (skole, arbeid, nettverk), psykisk helse, rusmisbruk, stress, traumer, fattigdom mm.

Uteseksjonen opplever spesielt utfordringer med gruppen under 25 år og opplever at gruppen står langt fra hjelpeapparater. Gruppen har lite tillit til staten og føler seg stigmatisert. Uteseksjonen bruker mye tid på tillitsbygging. Det er viktig med rollemodeller/kontaktpersoner som kan relatere til og har forståelse for problemstillingene de står ovenfor, og at det er faste kontaktpersoner.

Det største behovet er reelle arbeidsmuligheter. Uteseksjonen har i dag et tett samarbeid med Bydel Gamle Oslo og blant annet JobbUng/Syssetsetting ungdom mestring. Brukere av tilbudet får mulighet til å få en ordinær jobb med tett oppfølging av tjenester som psykolog/andre konsulenter. De som er med i programmet trenger ofte flere sjanser for å lykkes. Flere mangler også bosteder. Uteseksjonen ser at systematisk tilstedeværelse av politiet hjelper med å begrense aktiviteter knyttet til salg og bruk av rus blant unge i byrommene.

Politiet v. Arne Stavenes

Politiet har opplevd problemer med kjøp og salg av rusmidler i området siden 60-tallet. Folk fra hele landet kommer hit for kjøp og salg fordi det er tilgjengelig og kjent for det.

ORM - Uniformerte patruljer, bestående av 20 tjenestepersoner fordelt på 3 lag, er gjenopprettet og jobber med områdene Storgata, Brugata, Elgsletta og Vaterland. De ser behov for at områder rundt hjelpetjenestene må trygges av politiet.

Politiet jobber primært med bortvisninger og straffesaker for oppbevaring, da salgsaker er vanskelig å bevise i retten. De som selger, oppbevarer sjelden store mengder narkotika på seg. Dette resulterer derfor i mindre straffer og de er raskt ute i bybildet igjen. Målet med tilstedeværelse av uniformert politi er å jobbe forebyggende og forhindre åpenlys kriminalitet og nyrekruttering til miljøene. Politiet ser at det hjelper, men at så snart politiet ikke er til stede så er aktiviteten tilbake igjen.

Politiet jobber parallelt med spaningsarbeid. De tar jevnlig selgere og jobber med å avdekke nettverk som står bak narkotikasalg.

Fyrllyset Frelsesarmeen – ved Geir Gustavsen

Fyrllyset ligger i Urtegata og tilbyr hjelpe tjenester for rusavhengige. I løpet av sommeren og perioden med nedstengninger i forbindelse med Covid-19 flyttet Fyrllyset tjenester ut i Elgsletta og utvidet målgruppen sin til dem som hadde behov. De var til stede der hver dag. Flere grupper enn deres vanlige målgruppe har fått mat og bistand, fellesnevner for alle er et høyt alkoholinntak. Området har den siste tiden vært preget av offentlig/åpenlys drikking.

Fyrllyset flytter nå virksomheten tilbake inn i lokalene sine, deres målgruppe er i hovedsak rusavhengige over 18 år og de ser at denne gruppen ofte har et tungt rusproblem kombinert med psykiske problemer. Fyrllyset jobber aktivt for å knytte brukerne inn mot hjelpeapparater. Mistillit er en stor utfordring. Det er også et stort problem for brukerne at de ofte ikke har permanente boliger samt at mange ofte faller mellom to stoler når det kommer til hjelpe tjenester, da de har så komplekse og sammensatte problemer.

Frelsesarmeen er interesserte i å kjøpe og flytte til Grønlandsleiet 30, for å begrense det uheldige miljøet som har oppstått i Urtegata og rundt barnehagen. De påpeker at det har vært rusaktivitet i Urtegata utenom deres åpningstider, også i perioden da de har hatt stengt, og at flytting av hjelpe tjenesten ikke nødvendigvis vil flytte/fjerne miljøet. De mener det er ikke så enkelt at man kan knytte det åpne rusmiljøet direkte til deres virksomhet og andre hjelpesentre.

Oslo kommune – Økt byliv v. Alf Waage, Byrådsavdelingen for Byutvikling

Oslo kommune utvider nå satsingen på økt byliv, til Grønland og Tøyen. De jobber for å skape en levende by, med mangfoldig byliv og attraktive og åpne områder som oppleves som trygge, trivelige og tilgjengelige. De ser på det utvidede området, Grønland og Tøyen, som mer utfordrende å jobbe med - det er flere som bor her og området preges av andre levevilkår og sosiale utfordringer. Satsingen overlapper med Områdeløftet og det er mål om et godt samarbeid. De ønsker også å teste nye modeller og er positive til å samarbeide med grunneiere om tiltak og kunnskapsdeling. De ønsker å fortsette dialogen og samarbeidet.

Områdeløftet Grønland Tøyen – v. Leo Rygnestad

Områdeløftet er en felles innsats mellom stat og kommune. Satsingen er forankret i kommunedelplanen, området indre øst er i fokus frem til og med 2026.

Bydel Gamle Oslo er preget av sentrumsutfordringer – mye utrygghet, åpen rus-scene, sårbare unge beboere, utenforskap og forsøpling er noen av utfordringene. Det er også et problem med ansvarsfragmentering, hvor det er lett å si at andre sitter på løsningene. Planleggingen fremstår fragmentert og Oslo kommune ser at man gjennom et samarbeid mellom flere aktører, kan skape et bedre område å bo i. Derfor ønsker man nå å jobbe mer med næringslivet, enn det som har blitt gjort tidligere, for å løse utfordringene.

Etter at Olafiagangen nå har fått et fysisk løft, arbeides det aktivt for å aktivisere området og teste ulike aktiviteter – nå med fokus på vinteraktiviteter. Arbeidet har fokus på samskaping. Det jobbes med å lande prosess og avklare byggestart for en større oppgradering av Olafiagangen. Parallelt jobbes det med å se på Grønland som et handelssentra og å etablere et reelt samarbeid med næringslivet. Målet er å bruke dette samarbeidet som et verktøy til å trygge og aktivisere byrom.

30% av rusmisbrukerne bor i bydelen. Gjennomført medvirkning viser et stort engasjement rundt å skape rusfrie bomiljøer. Dette har blitt nedfelt i programplan for Trygge Bomiljøer som er til politisk behandling. Men bydelen sitter på lite løsninger mandatmessig og er derfor opptatt av å ha en tett dialog med andre deler av kommunen for å løse utfordringene.

Velferdsetaten - v. Katrine Paulsen

Velferdsetaten har jobbet med en utredning av åpent værested for rusmiljøer, på bestilling fra byrådsavdelingen. Det påpekes at det ikke har handlet om å finne en lokasjon for et slikt sted, men at arbeidet har vært en utredning av det åpne rusmiljøet som finnes og hvilken påvirkning og effekt et åpent værested for rusmiljøet kan/vil ha på bomiljø og opplevd trygghet i området. Velferdsetaten har undersøkt hvordan dette har blitt løst andre steder og hatt dialog med lokale aktører og befolkningen om situasjonen på Grønland.

Utredningen viste at:

- 1/3 av miljøet kommer fra andre kommuner.
- Det åpne rusmiljøet er større om sommeren.
- Mange lavtersket hjelpetjenester er lokalisert innenfor et lite område.
- De som oppsøker miljøet gjør det for salg og bruk, samt det sosiale felleskapet rundt.

Det kom frem at beboere var positive til et slikt sted, men med holdningen «not in my backyard» - man ønsker plasseringen av et slikt sted langt unna der man selv bor.

Utredningen peker mot at et åpent værested for rusmiljøer ikke vil løse alle utfordringer og at et slikt sted bør ligge lengre vekk fra bomiljøer. Det vurderes videre at dersom det blir besluttet at et slikt sted skal etableres, vil likevel ikke all aktivitet i området, slik det er i dag, forsvinne.

Utredningen peker også på at det ikke er fordelaktig med konsentrasjonen av lavterskel hjelpetjenester i området i dag. Det er derfor ønskelig med en desentralisering av disse tjenestene.

Grunneiersamarbeidet v. Aslaug Tveit (innleid faglig rådgiver fra LÉVA Urban Design)

Et samarbeid mellom grunneiere i området har eksistert lenge, men dette nye samarbeidet handler om å se på mulighetene for hva som kan skje «her og nå», gjennom strakstiltak. LÉVA har utarbeidet et strategidokument som i høy grad samsvarer med satsingene til Økt byliv og Områdeløftet. Strategien peker på noen temaer som man ønsker å jobbe med, gjennom fysiske og sosiale tiltak. Tematikkene er basert på analyser og medvirkning fra 2019/2020 og bygger på, og fremhever, allerede positive kvaliteter i området. Resultatene fra analyse- og strategiarbeidet viser blant annet at det er særlig viktig å bedre forholdene for aktiv mobilitet i området samt legge til mer grønt, mer farger og mer belysning. Utover å oppgradere og øke attraktiviteten i gater og byrom, kommer det frem at det også er viktig å satse på økt vedlikehold og renovasjon.

Målet er å skape et mer positivt omdømme, samt engasjere lokale aktører til å gjøre området mer attraktivt. Organisasjonsmodellen er valgt for å kunne skape raske prosesser, fra beslutning til handling, hvor LÉVA koordinerer arbeidet for prosjekteierne. Arbeidet vil resultere i delprosjekter, som kan være samarbeidprosjekter mellom forskjellige offentlige eller private aktører/organisasjoner, de kommende årene. Prosjektet har nylig fått egen nettside: www.gronland-grunneiersamarbeid.com

Situasjonen på Elgsletta - opplevd (u)trygghet

Grunneierne har fått tilbakemeldinger fra ansatte, og leietakeres ansatte, om at mange opplever området som veldig utrygt. Både tilstedeværelse av tunge rusmiljøer og grupperinger som selger, oppleves som skumle og pågående ved forbipassering.

LÉVA er i gang med gjennomføring av en digital spørreundersøkelse som har særlig fokus på å få bedre forståelse av hvordan dagens brukere opplever området og tryggheten i området i dag, mer spesifikt, pekt ut geografisk. Her blir det skilt mellom de som bor, arbeider og besøker området, for å se om det er forskjeller i hvordan de ulike brukergruppene opplever området. Politiet påpeker også at de jobber aktivt med dette og kommenterer at det ikke nødvendigvis er så utrygt som det oppleves. Uteseksjonen er enige i at de ser at det er internt i miljøene at det er reelle utfordringer knyttet til sikkerhet, og at det sjeldent utøves vold ut mot andre. Forslag fra Uteseksjonen er å jobbe med tiltak rettet mot unge i dette miljøet – som i dag har for lite tilbud.

Likefullt er det en utfordring at det føles utrygt. Som følge herav ser grunneierne at det blir vanskeligere å rekruttere bedrifter og leietakere til å etablere seg i området. Negative presseoppslag fører lite godt med seg og gjør det spesielt vanskelig for eiendomsaktørene. Grunneierne etterspør konkrete tiltak som de kan bidra med for å gjøre området tryggere. Det blir også kommentert at det er viktig å øke leietakernes kompetanse om problemstillingene som finnes om brukergruppene. Å bli kjent med og forstå bedre hvem menneskene som skaper utrygg følelse er, vil i seg selv kunne påvirke hvordan det oppleves å bevege seg i området.

Aktive 1. etasjer

Viktigheten av forutsigbar aktivitet i området og hverdagslig bruk, ble diskutert. Satsing på å åpne 1. etasjer er et tiltak som kan bidra til dette. Rygnestad sier at bydelen jobber med å prøve å skape aktivitet i byrommene, men at dette i dag blir mer arrangement-basert og at de opplever samme problemstilling som politiet – at når den positive aktiviteten forsvinner tar andre uønskede aktiviteter over byrommet igjen. Arrangementer kan ikke erstatte rutinemessig aktivitet. Gatemiljøene trenger «øyne på stedet». Det bekreftes av flere som er til stede at aktivitet og eierskap har en dempende effekt på rusaktivitet. Dette er et særlig problem langs Akerselva – et område ingen «eier».

Det at ORM nå er gjenopprettet, vil bidra til flere «øyne på stedet» og dempe den uønskede aktiviteten. Men, de komplekse samfunnsutfordringene som angår helseproblemer, må tas på et høyere nivå. Politiet forteller at de ofte støter på ungdom som tidligere har hatt problemer med å gjennomføre grunnskole og mener at dette, samfunnsmessig, er en tematikk som burde arbeides med. Det påpekes at det finnes lavterskel helsehjelp, men at det er et problem at det er sentralisert. Samtidig mangler de yngste miljøene tilbud. Dette er et hull som bør tettes. (Uteseksjonen)

Syssetting av unge

Erdal fra Frelsesarmeen mener at positiv involvering av lokale unge også er et tiltak man bør jobbe mer med. Tiltak og tilbud som finnes i dag kan utvides slik at man kan få sysselsatt flere – her er det potensiale for å koble næringslivet tettere på samarbeidet mellom Frelsesarmeen og Oslo kommune. Det er de unge man ønsker å beskytte og unngå at blir rekruttert, og de unge som er en del av problemet. Et tettere samarbeid rundt hvordan få unge i jobb er viktig. Det samme er konkrete tiltak for hvordan næringslivet kan bidra her.

De unge som allerede er inne i hjelpetjenester eller er sysselsatt er gode på å rekruttere flere, fordi de kjenner miljøet. Eksempel fra Olafiagangen var en ungdomsansatt fra uteseksjonen fikk en bekjent til å delta i dugnaden. De har en fot på innsiden og har tillit blant dem de kjenner.

Mange gode initiativer og samarbeid foregår allerede i området, og diskusjonene og tematikkene som er tatt opp i webinaret peker mot at det er muligheter for flere samarbeidsprosjekter på tvers av deltakerne. Dette bør følges opp i mindre grupper. Det oppfordres til at alle tar ansvar for følge opp og gå målrettet inn på tematikker hvor de ser mulighet for samarbeid. Dette handler om både mer fokus på å arbeide på tvers av offentlige etater, men også andre aktører og næringslivet seg imellom.